SVOBODA — СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCIX. No. 88. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MAY 9, 1992. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 9-го ТРАВНЯ 1992 Ч. 88. РІК XCIX.

ПРЕЗИДЕНТА Л. КРАВЧУКА ВІТАЛИ У ВАШІНҐТОНІ З УСІМИ ПОЧЕСТЯМИ

Вашінґтон (Р. Гадзевич). — Президент України Леонід Кравчук, користаючи з відвідин Вашінґтону, куди він прибув на запрошення президента З'єднаних Стейтів Америки Джорджа Буша з робочою візитою, взяв участь у святочній церемонії відкриття амбасади України у столиці Америки.

Раніше, приблизно о год. 3-ій по полудні, 5-го травня, президент Дж. Буш прийняв на спеціяльній авдієнції амбасадора України д-ра Олега Білоруса, який вручив Президентові ЗСА вірчі грамоти, висловивши надію на дружню співпрацю між ЗСА і Україною в різних ділянках.

Президент Л. Кравчук з дружиною і кількома членами дипломатичного і урядового корпусу, які супроводжали Президента України у поїздці до ЗСА, прибув до прикрашеного приміщення амбасади при 1828 Л. стріт, Н. В. у Вашінґтоні.

Перетявши синьо-жовту стрічку, Президент Л. Кравчук виголосив коротке привітальне слово до групи зібраних осіб, запрошених представниками амбасади для участи у відкритті. Він кусок стяжки відтяв для себе, заховав в кишеню і заявив, що цей церемоніяльний кусок стяжки символізує історичну подію.

„Ми довго йшли, щоб наблизитись до цієї події відкриття амбасади України в столиці З'єднаних Стейтів Америки. Я щиро вітаю тут зібраних і проголошую, що ми вже маємо свою власну амбасаду, яка репрезентуватиме Україну перед Урядом ЗСА і американським народом та полагоджуватиме усі формальності, які до неї належатимуть". Президент України висловив надію і переконання, що амбасадор д-р Олег Білорус виконуватиме свою функцію фахово і з користю для України. Л. Кравчук сказав, що „ми скоро вітатимемо в Києві амбасадора ЗСА Романа Попадюка", назначеного на цей пост президентом Дж. Бушем. „Від тепер ми відкриваємо нову сторінку історії у співпраці між Україною і З'єднаними Стейтами Америки", — підкреслив в кінці свого слова Л. Кравчук.

Відчуваючи важливість хвилини, Президент України додав, що ці теплі відносини треба завдячувати прихильній політиці президента Дж. Буша і державного секретаря Дж. Бейкера. Немалу заслугу в цьому ділі слід приписати американцям українського роду, які доклали максимальних зусиль, „щоб амбасада була відкрита якраз під час мого приїзду до Вашінґтону". Він подякував усім „братам і сестрам за допомогу, бо у великій мірі завдяки їм відносини між ЗСА і Україною увійшли в нову фазу і набирають нового характеру". Л. Кравчук підкреслив ті принципи, на яких спирається і закріпляється незалежна Україна, а ці принципи усім відомі: демократизація, пошанування прав людини, релігійна свобода тощо. Він не скривав трудноців, які Україна ще мусить перебороти на шляху до повної демократизації.

Коротко говорив також державний секретар Бейкер, який сказав, що президент Дж. Буш із зацікавленням очікував зустрічі з Президентом України. Він звернув увагу на великі досягнення України в останньому році і заохочував Україну до економічних й політичних реформ та переходу у систему вільного ринку. Бейкер побажав багато успіхів в діяльності амбасади і поздоровив українців з досягненням.

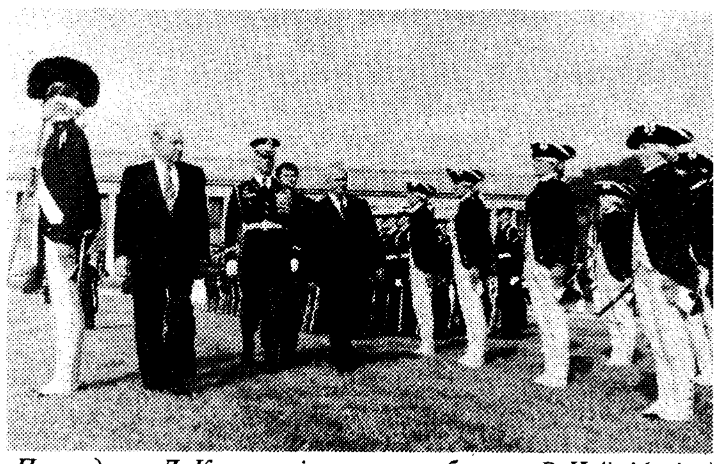
Після „Многая літа", амбасадора і усіх дипломатів поблагословив Єпископ Володимир Паска і о. Василь Дяків з Української Православної Церкви. Після того Л. Кравчук підніс тост за дружню співпрацю між Україною і ЗСА. Церемонію відкриття закінчив коротким словом амбасадор О. Білорус, заявивши, що ця амбасада готова до розгорнення широкої діяльности". Відтак Л. Кравчук і Дж. Бейкер почали серію вписів до пропам'ятної книги.

(Закінчення на стор. 4)



Президент Л. Кравчук і Дж. Буш підписують договори в Білому Домі.

(Фото: ред Рома Гадзевич, „Український Тижневик")



Президент Л. Кравчук і секретар оборони Р. Чейні (зліва) під час привітання в Пентаґоні.

КРИМ ЛИШАЄТЬСЯ У СКЛАДІ УКРАЇНИ

Симферопіль. — Тут у середу, 6-го травня, на засіданні сесії Верховної Ради Криму депутати розглянули два проєкти конституції Криму. У першій статті давнішого варіянту записано, що Республіка Крим здійснює на своїй території всі повноваження, за винятком тих, які вона добровільно делеґує Україні. У новому варіянті відсутня будь-яка згадака про Україну, крім того, конституційна комісія навіть не розглядала цей варіянт. Багато депутатів запитували один одного, хто автор цього варіянту проєкту конституції, який ставить під сумнів перебування Криму у складі України.

Після двогодинних дискусій навколо першого варіянту проєкту і внесення змін, депутати більшістю голосів ухвалили конституцію Республіки Крим, третя стаття якої проголошує, що Крим лишається у складі України. Депутати Верховної Ради Криму також ухвалили звернення до Президента України Леоніда Кравчука та голови Верховної Ради України Івана Плюща з пропозицією якнайшвидше укласти двосторонній договір між Україною і Кримом.

Напередодні російська преса зчинила багато галасу про вихід Криму з України і ці повідомлення підхопила західня преса.

УКРАЇНСЬКА ГРИВНЯ БУДЕ ЛИШЕ В НАСТУПНОМУ РОЦІ

Київ (УНІАР). — Тут 6-го травня в Кабінеті Міністрів України відбулася пресова конференція міністра фінансів України Григорія П'ятаченка, в якій взяв участь радник Президента України з фінансових питань професор Богдан Гаврилишин з Швайцарії. Міністер фінансів України заявив, що власна українська валюта, гривня, буде введена не раніше, як наприкінці цього року, або на початку 1993 року, та й то під умовою, що до того часу Україна спроможеться змінити систему банківських розрахунків, стабілізувати фінансові показники в економіці і створити стабілізаційний фонд для введення гривні.

Дефіцит державного бюджету на 1992 рік передбачається на 30 біл.карбованців, що становить два відсотки валової національної продукції України. Міністер вважає, що Україна зможе знайти готівку для виплати населенню заробітної платні та пенсій.

Проф. Б. Гаврилишин розповів про кредити, які отримає Україна від інших держав. Від Канади вже отримано 50 міл. дол., найближчим часом обіцяють надати кредити Італія, Еспанія та Франція. Якщо Міжнародний валютний фонд (МВФ) визнає фінансові показники України вірними, то також дасть кредит на суму понад більйон дол. для створення стабілізаційного фонду української валюти.

Щодо активів колишнього СССР, міністер фінансів України зауважив, що Україна отримала лише борги і не отримала ані жодних активів, ані грошей від Зовнішекономбанку колишньо го СССР.

На листах із ЗСА треба виразно писати „Україна"

Джерзі Сиmaking, Н. Дж. — Згідно із листом Кеннета МекФеддена, генерального менаджера Міжнародної і військової пошти ЗСА, з 24-го квітня, з початком місяця травня можна писати на листах в Україну англійськими літерами „Ukraine" після останньої лінії з адресою і листи будуть правильно доходити до адресатів.

Починаючи з днем 2-го травня, американська пошта почала доставляти летунську пошту до поштового уряду в Києві. Звичайну пошту із ЗСА доставляють до поштового уряду в Одесі. К. МекФедден остерігає, що коли на листі не буде подана англійськими літерами ніяка держава, що тепер належить до СНД, листи будуть далі іти в Москву.

Ім'я, прізвище та вулиця і місто адресата в Україні може бути подане на листі, або англійськими літерами, або кирилицею, але назва держави мусить бути англійськими літерами.

Появився документальний фільм про Чорнобиль

Джерзі Ситі, Н. Дж. — В тижневику „Незавісімость" з Києва повідомляються, що там показано новий документальний, короткомон тажний фільм про трагедію Чорнобиля під назвою „Поки ще живемо". Режисерував його Григорій Шкляревський, художній керівник об'єднання „Імпульс" в студії „Українохроніки". Фільм закінчено в 1991 році. Він подає картини із тридцятькілометрової чорнобильської зони і з медичних учбових закладів Києва і Житомира.

Режисер Г. Шкляревський уважає, що цей фільм — це відповідь експертам катистрофи Чорнобиля, які злегковажили ширину нещастя і цим зменшили міжнародну допомогу жертвам Чорнобиля. Він також поінформував, що міністерство культури України відмовилося від фінансової допомоги, а оплатила його незалежна фільмова студія „Давина фільм". Фільм кінчається молитвою „Отче наш", яку відмовляють жертви Чорнобиля, коли в жовтні 1991 року прийшла на обездолену чорнобильську зону нова аварія.

Вістка про фільм у тижневику получена із потрясаючою знімкою двоголової дитини, що вродилася на Житомирщині з підписом: „І погладив внука по другій його голові"...

Зближається символічний день — 24-го серпня

Джерзі Ситі, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Коли в березні відбулася Надзвичайна Сесія Української Національної Ради з постановою передання уповноважнення Державного Центру УНР в екзилі в Україну, 24-го серпня, у першу річницю проголошення незалежности, символіку цього факту підтвердили на Надзвичайній Сесії двоє делеґатів Верховної Ради з Києва — Лариса Скорик і Михайло Гришко, які в унісон заявили, що ця передача символічно пов'язує 22-го січня із 24-им серпня в одну нерозривну цілість.



В редакції „Свободи" (зліва): М. Гришко, Л. Скорик і д-р С. Ворох.

Відвідуючи під час свого короткого перебування в ЗСА між іншим також редакцію „Свободи", гості багато говорили на тему подій в Україні, реаґуючи гостро на теперішнє становище Руху та його провідників.

Але коли ми у зв'язку із рішенням ДЦ УНР спитали їх, як тепер нам усім ставитися до найбільшої досі історичної дати для цілого українського народу, тобто 22-го січня, яким ми кожного року День Незалежности і Соборности так святочно відзначували, вони потвердили що треба обов'язково відзначувати і на майбутнє Акти 22-го січня, пояснюючи це ще також тим, що так як Божі свята є різні, так і національні можуть бути різні. Як сказала Л. Скорик: „Творення держави це релігія народу" та „ніодна дата такого калібру як 22-ге січня не може бути забута". Вона теж поінформувала, що Верховна Рада України і Президент Леонід Кравчук дуже прихильні до цієї плянованої акції передачі, а Президент запрошує всіх взяти в тому святі участь. І наша гостя зазначила, що тільки цей народ, який вміє

(Закінчення на стор. 4)

КОНЦЕРТ В ТРОЙ

Трой, Н. Й. — Танцювальна група „Зорепад" Олбанської Округи матиме свій річний попис, який відбудеться тут в Гадсон-Веллі комюніті коледжі в неділю, 10-го травня, о год. 3-ій по полудні. Вступ — 4 дол. дорослі, а шкільні діти безплатно. В програмі також виступить соліст з Києва Микола Шопша при акомпаньяменті його дружини Аделіни Кривошеї-ної.

У СВІТІ

ПРО СВОЮ РЕЗИҐНАЦІЮ оголосив міністер фінансів Польщі Анджей Олєховський. Він засудив парлямент, який замість взяти до уваги загрозу близької економічної катастрофи, підтримав судову постанову про збільшення розмірів пенсій і місячної платні для працівників державних установ. Кабінет міністрів покищо резиґнувати не збирається — принаймні до часу голосування з приводу проєкту державного бюджету, яке призначено на половину травня.

НА СУБОТУ, 9-ГО ТРАВНЯ, призначено зустріч керівників восьми держав азіятського реґіону — Туркменістану, Ірану, Казахстану, Киргізстану, Пакістану, Таджикістану, Туреччини і Узбекістану. За попередньою інформацією, під час зустрічі відбудуться переговори про поєднання великих проєктів, що мають спільне значення для вирішення соціяльно-економічних проблем реґіону. Президент Туркменістану С. Ніязов заявив, що ашгабадська зустріч не спрямована проти інтересів будь-яких інших країн і спеціяльно підкреслив, що головним економічним партнером Туркменістану залишається Росія.

В НІМЕЧЧИНІ вже два тижні триває страйк 300,000 працівників суспільних служб, які вимагають від уряду збільшення заробітної платні. Страйк своїм неминучим вислідом матиме величезні втрати не тільки для німецької, але й для загальноевропейської економіки. Через бездіяльність служб безпеки летів припинило працю найбільше в країні Франкфуртське летовище, перервано повітряний зв'язок між багатьма европейськими містами. Профспілки вимагють збільшення платні на 9.5 відсотка, уряд погоджується на 4.8 відсотка.

У ВІВТОРОК, 5-ГО ТРАВНЯ, Індія провела випробування ракети середнього засягу кляси „земля-земля". Це вже сьомий випуск ракети від лютого 1988 року, коли випробування почалися. Максимальний засяг лету індійської ракети — 250 кілометрів. За своїми технічно-тактичними характеристиками ракета належить до кляси зброї, що є на озброєнні в арміях ЗСА, Росії, Англії, Франції і Китаю.

НА СТАДІОНІ КОРСИКАНСЬКОГО міста Бастії у вівторок, 5-го травня, за декілька хвилин до початку матчу за чашу Франції між місцевим клюбом „Бастія" і дружиною „Олімпік" з Марселю несподіано під вагою глядачів захиталася і впала трибуна. Загинуло до 20 осіб, ранено понад 500. Трибуна була тимчасова, її збудували спеціяльно для цієї гри. Будівельну компанію, яка її споруджувала, чекає кримінальне розстеження і велика грошова кара.

В КОЛГОСПІ ІМ. ЛОМОНОСОВА Ляховицького району в Білорусі почала діяти фабрика, яка виробляє 500—600 тонн екологічно чистих дитячих харчів щодня. Устаткування для фабрики, вартістю 500,000 марок, подарував німецький фонд „Матері і батьки проти ядерної загрози". Харчі виготовляються з продукції, вирощеної на полях колгоспу.

У Таджикістані існує загроза громадянської війни

Душанбе, Таджикістан. — Загроза громадянської війни, про яку попереджували в Таджикістані як опозиція, так і прихильники уряду, стала реальністю. У вівторок, 5-го травня, опозиція захопила будинок національної телевізії і президентський палац. Якийсь час в руках опозиції перебувало і летовище. Повідомляють, що його відбила урядова Національна ґвардія.

Увесь вечір і всю ніч в різних кінцях міста тривали збройні сутички між підрозділами Національної ґвардії і частинами народного ополчення опозиції. Є вбиті і поранені. У вівторок, 5-го травня, невідомі особи прямо коло будинку Верховної Ради, де відбувався мітинґ прихильників уряду, вбили народного депутата республіки, редактора республіканської парляментар ної газети „Садої Муродамі" Шералієв. Подробиці його смерти невідомі.

У Душанбе настав цілковитий хаос. Прихильники опозиції заблькували всі дороги, що ведуть у столицю, на контрольно-пропускових пунктах триває масова перевірка як транспорту, так і населення, щоб не допустити провезення зброї. Рух транспорту повністю паралізований.

Національна телевізія передає звернення опозиції до громадян, закликаючи „зберігати спокій, не піддаватися на провокації". У зверненнях підкреслюється, що на „вимушений захід" опозицію підштовхнуло керівництво республіки, в тому числі президент Рахмон Набієв, яке не змогло оволодіти політичною ситуацією в республіці, зійшло на шлях протиставлення однієї частини народу іншій. Звучать заклики до російськомовного населення республіки не дозволити викинути „російськомовну карту", зберігати невтралітет.

Зі зверненням до народу Таджикістану виступив і президент Рахмон Набієв. Він також закликав народ „зберігати мужність і спокій в ці тяжкі дні, зробити свій вибір, стати на захист конституції республіки". Прозвучало запевнення, що керівництво зробить все, щоб не дати розгорітися пожежі громадянської війни.

Дж. Буш затурбований ситуацією в Лос Анджелесі

Лос Анджелес. — У середу, 6-го травня, президент ЗСА Джордж Буш, зустрівшись з Президентом України Леонідом Кравчуком, відлетів у Лос Анджелес і зразу ж відвідав райони заворушень, де минулого тижня негри вбивали, підпалювали, грабували. „Це жахливо", — сказав він у поліційній дільниці Савт Вест, куди зайшов після об'їзду руїн.

У четвер Дж. Буш знову відвідав райони, де відбувалися заворушення. Він зустрічався з представниками ділового світу Лос Анджелесу, власниками і керівниками спалених крамниць, з людьми, які залишилися без даху.

Президент побував на розвалинах взуттєвої крамниці „Пейлес" і крамниці „Трифті", де товари продавали за зниженими цінами. У розмові з керівником крамниці „Бойс маркет" Дереком Карром Президент був здивований, що ця крамниця не згоріла. „У нас встановлена автоматична система гашення вогню", — сказав Карр, показуючи на крани системи.

Пізніше Президент признався, що особливо тяжке враження в нього залишилося після зустрічі з погорільцями і з людьми, які втратили рідних. „Це жахливо, — повторював він. — Беззаконня не повинно мати місця".

Очікують, що Федеральний уряд допоможе власникам зруйнованих або знищених підприємств, а також громадянам, які залишилися без даху над головою. Сума допомоги повинна становити кілька сот мільйонів долярів. Коли у середу Президента запитали, чому допомога не була надана зразу і досі ніхто не дістав від уряду ні цента, Буш відповів: „Починати можна лише після закінчення заворушень".

У четвер Президент зустрівся з політичними лідерами і керівниками ділової громади Лос Анджелесу для обговорення конкретних заходів допомоги місту.

В АМЕРИЦІ

ЗАГАЛЬНЕ НЕЗАДОВОЛЕННЯ громадян ЗСА економічною ситуацією в країні може привести до схвалення Конґресом конституційної поправки з вимогою балянсування бюджету. Аналітики твердять, що конґресмени будуть всіми силами стреміти до того, щоби таку конституційну поправку схвалити ще в цьому виборчому році, яка б увійшла в життя вже в 1995 році. Справу цю порушила коаліція консерватистів і лібералів, які твердять, що збалянсований бюджет є єдиною можливістю зупинити зріст дефіциту. Справа збалянсованого бюджету була завжди мрією Уряду президента Роналда Реґена та має також сильну підтримку президента Джорджа Буша.

У ВАШІНҐТОНІ новопризначений японський амбасадор Такаказу Куріяма заявив, що схвалення законів Конґресом для розв'язки торговельних проблем ЗСА не є правильним заходом. Виступаючи на своїй першій пресовій конференції від часу його призначення амбасадором ЗСА 2-го травня, він також сказав кореспондентам засобів масової інформації, що помиляються ті, які говорять про закриття японського ринку для закордонних виробів. Окремо він підкреслив, що „торговельні питання повинні і мусять бути вирішуванні через взаємні консультації та договори", а не схваленням таких чи інших законів.

ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС

З Головної Канцелярії УНСоюзу інформують, що до Фонду Відродження України — УНС, вплинуло від членів УНС до четверга, 23-го квітня, 11,131 чеків-дивіденд, відсотків від боргових зобов'язань і добровільних датків на суму

294,596,45

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Тільки одна мати...

Від найдавніших часів філософи призадумувалися над суттю життя, — що в ньому найдорожче, — чого всі люди бажають собі і які найбільші цінності в житті людини. Погодилися філософи, що найкращим добром людини є само життя і що кожна людина у широкому світі хоче бути щасливою. Але по нинішній день дискусійною річчю є питання, що є щастям людини і найкращою відповіддю є ствердження, що кожна людина вбачає своє щастя у чомусь іншому. Вже у наших часах психологи дійшли до одностайного висновку, що найщасливішою людиною є жінка, біля якої поклали тількищо народжену здорову дитину.

Найбільші поети й романописці культурного світу оспівували любов матері до її дітей. Це віковічна тематика. І тільки виродки стидаються своєї матері чи не люблять її так, як люблять її від початку світу всі живі істоти. У теперішньому світі, коли внаслідок умовин чи внаслідок нерозумної погоні за грошем не тільки батько, але й мати зайняті заробітковою працею поза своєю хатою — постала важка проблема як примирити похвалигідну амбіцію жінки працювати у своїй професії, яку здобула довголітньою освітою, з обов'язками виховниці дітей, і ролею доброго духа цілої родини. Емансипаційний рух жінок виніс на вершини політики й різних галузей культури жінок високо понад пересіч. Але водночас неґативно відбився на суспільному житті, в якому родина є фундаментом здорової спільноти. Найбільший подив зроджують жінки, які вміють гармонійно поєднати одно і друге — свою індивідуальну працю лікарки, адвокатки чи творця в одній із ділянок культури, з обов'язками дружини і матері. Сьогодні не можна уявити собі гарних нормальних відносин у громаді, у народі, без активної безпосередньої участи жінок. І так само не можна собі уявити здорової гармонійної родини без тієї добродійної атмосфери, яку створює в родині жінка-мати. Жартують люди, що — мовляв — чоловік у родині є головою, а жінка — шиєю, яка... крутить головою. У кожному жарті є трохи правди...

Це гарний звичай в Америці святкувати у другій неділі травня День Матері. Це гарна традиція проявляти в Дні Матері любов і пошану їй квітами, солодощами і дарунками, як символічними доказами пам'яті дітей, що існує тільки одна мати. Деякі щорічні свята збаналізувалися, скомерціялізувалися. З-посеред церковних свят зберегли свою вічну актуальність Різдво Христове і Воскресення Христове не тільки завдяки Христовій вірі, але й чудовій символіці. Збережеться День Матері, як нагода особливо у той день проявити свій найглибший сантимент до найближчої, найдорожчої людини, яка кожного і кожну з нас привела на світ, опікувалася і виховувала в роках дитинства, юнацтва, почерез всі шкільні ступені, та — за народним висловом — „вивела в люди". Виростають діти, засновують власні родини, мають власні проблеми, власні турботи. Але повинні зберігати до кінця свого життя цю саму любов, пошану і глибоку вдячність своїй мамі, якої ніхто і ніщо не всилі заступити. Кожна людина переживає у своєму житті прикрощі нещастя і трагедії. Усі прикрощі блїднуть, коли приходить трагедія, якою є відхід у вічність такої найближчої і найдорожчої людини, якою є мати. Тоді не помагає арґумент, що це „незмінний закон природи". Настає пустка, яку виповнює жаль і смуток. Життя жорстоке. Навіть троянди на його шляху ранять колючками. Символом безмежного горя стала Матер Дольороза, — жінка-мати. Мати не спала вночі, коли кожний і кожна з нас були немовлятами, вона і все своє життя жила нашими журбами і радощами.

Доземний поклін Матері! День Матері є пригадкою, щоб ніхто з нас не забув, що винен своїй мамі. Щасливі ті, які ще її мають. Ті, які вже втратили свою матір — хай спом'януть її незлим, тихим словом, помоляться за спокій її душі, усвідомлять, що є тільки одна мати і ніхто та ніщо її не заступить.

ЯК ЗАЯВИВ ПРЕДСТАВНИК керівництва Мейсі'с, Джеймс Фінґерот, з уваги на вже попередньо проголошене банкрутство дирекція цього підприємства вирішила закрити 10 із своїх 120 крамниць. Згідно з його твердженням, це тільки перший крок на шляху до запланованих перемін, щоби вийти на чисті води із теперішньої фінансової кризи.

Олександер Серафин

„ГОМО СОВЄТІКУС"

„Гомо совєтікус" — це характеристика громадянина колишнього СССР і його східньоевропейських сателітів. Це твір покірної людини, продукт від 40 до 70 років центрального правління. Протягом цього часу, „гомо совєтікус" проникнув почуттям безсильности над майбутнім життям. Він стояв у довгих чергах, щоб щось купити у крамниці, яка стала порожньою. Він сам знищив цю крамницю, а тепер чекає на нових власників, щоб щось зробили з тим, чого попередники не могли.

Так про нього пишуть західні журналісти — не конечно соціологи. Вони описують його поведінку і реакцію у різних обставинах життя. Хоча у колишніх сателітніх державах Східньої Европи майже всі зовнішні символи совєтської імперії скасували, але ще далі стараються викорінити психологічну спадщину. Політичні репресії, цензуру і імперську поведінку було легше зліквідувати як цього загально сподівалися. Революція духова ще продовжується і відповідно зі загальною думкою продовжуватиметься аж доки не виросте нове покоління. Підсвідомі сліди ще існують у всіх верствах суспільства, навіть в завзятих ворогів давньої системи.

Колишній міністер польського уряду, а тепер сенатор, Кшистоф Козловський, каже: „Для мене це банальні справи: страх риску, іти до чогось нового і страх перед конкуренцією. Деколи мені приходить на думку: 'Тобі поводиться добре, з тобою мусить бути щось невпорядку' ". Управителі нових приватних підприємств кажуть, що мусять перебрати десятки зголошень, щоб найти одну людину — не „заражену" комуністичною етикою праці. Приватні готелі в Варшаві навіть не приймають до праці колишніх державних працівників.

Мадярський психіятр д-р Томас Троєр каже, що число пацієнтів Національного інституту психіятрії у Будапешті збільшується не тільки тому, що зменшується число варстатів праці, але також тому, що звільнені з праці є безпорадні. Вони не знають, що з собою робити — не думають про інший напрям у житті, чи про зміну фаху.

У Варшаві школи затруднюють психологів, щоб вони працювали з дітьми. Споживання алькоголю у Польщі збільшилося з 6.5 літра на особу в 1980 роках до 10 літрів на особу в 1991 році. В загальному, життя тепер не можна передбачити, а це болить. Під комунізмом існувало почуття, що всі були бідні. Тепер не всі бідні і люди соромляться своїх обставин життя. Держава була колись ворогом народу і її треба було обманювати, де тільки можна. Багато східніх европейців ще не перестало думати, що „вони" є тепер „ми"; що державна власність є наша, а не ворожа. Поштові працівники ще далі, за звичаєм відкривають пошту. Державні урядовці відносяться нечемно до громадян. Немає навіть думки про це, що громадянам належиться краща обслуга.

Чехо-словацький президент Вацлав Гавел у недавньому інтерв'ю сказав: „Громадяни дійсно ненавиділи тоталітарний режим і рівно ж вони в ньому жили ціле своє життя і, рад-нерад, призвичаїлися до нього. Вони погодилися з тим, що над ними є всемогуча держава, яка може все робити, всім опікуватися і бути за все відповідальною. Неможливо нагло позбутися такої звички".

Наприклад, польська фабрика автомобілів, яка довго шукала за чужоземним спільником, підписала недавно умову з Дженерал Моторс. Наслідком спільного підприємства, варшавська фабрика затруднюватиме лише 1,000 працівників з 10,000. Працівники навіть не шукають за працею — чекають на звільнення. Представник „Солідарности" каже, що вони не знають кращого — іншого виходу. Вони спрямовують свої протести, як колись, до уряду.

Ментальність старого соціялістичного виду також сягає глибоко в адміністрацію державних підприємств і урядових бюрократій. Більшість з них ще далі затруднює давніх працівників, які призвичаєні до директив настоятелів.

Головний економіст Дрезднерського банку Е. М. Ліпп каже: „Треба починати від Адама і Еви", коли він говорить про ведення промислового діла в колишньому СССР. В Санкт Петербурзі є тільки 10 осіб, які можуть мати успіх". Цей банк відкриває бюро, між іншим, в Києві, щоб встановити контакти та пізнати ситуацію.

Розвал комунізму дав великі можливості тисячам підприємчивих людей. Навіть за тоталітарної системи поляки торгували по цілій Европі і поза нею. Мадяри вже з початком 1980 років почали виходити поза межі центральної системи. Тепер це коло поширюється.

Залишки старої системи також ще видні в дебатах нових демократичних парляментів. Член чехо-словацького парляменту, Ян Каван, вважає, що в парляменті немає діялогу. Існує бажання знищити опозицію. Люди не звикли слухати.

Національні почування, колись придушені режимом, тепер набирають сили — наприклад, Юґославія. Територіяльні зазіхання можуть набрати ворожих відносин. Період конфліктів триватиме ще довгі роки.

Подібна доля може чекати наших братів і сестер в Україні.

Іван Кедрин

ПРО ПРЕСУ В УКРАЇНІ

У суботу, 2-го травня ц. р. Сергій Козак, кореспондент „Літературної України", абсольвент журналістичного факультету університету у Києві, доповідав у Науковому Т-ві ім. Шевченка в Ню Йорку на тему „Преса України у процесі відродження незалежної держави". У своїй доповіді подав, між іншим статистику преси в Україні, яка охоплює тисячі назв. На жаль, якість не йде впарі з кількістю.

Найпершою місією преси є — інформувати і коментувати. Присутня на цій доповіді письменниця-журналістка правильно звернула у дискусії увагу, що у теперішній ситуації в Україні преса має ще місію поглиблювання національно-державницької свідомости в народі. Додаймо: у теперішньому процесі будови держави місією преси є всеціло помагати тій будові, бути конструктивним чинником у боротьбі проти всього, що шкодить будівництву держави. Ось тут згадана доповідь породила деякі рефлексії професійного журналіста, який поверх 70 літ працює в цій професії, почавши від 1918 року у Києві. Прошу своїх колеґ в Україні не гніватися, бо йдеться про всім нам найдорожчу справу державности України.

За комуністичної влади обов'язував неписаний закон, що не вільно писати про будь-які неґативи, бо в Совєтському Союзі нема недоліків, це рай на землі. Були б затаїли і чорнобильську катастрофу, якби Швеція не вдарила була на сполох, відкіля взялася над Скандинавією радіяція. Преса була знаряддям державно-партійної політики і не віддзеркалювала життя. Чи теперішня преса у державній Україні, без ніякої цензури, віддзеркалює тамтешнє життя? Фактом є, що ми тут, українська діяспора, не можемо довідуватися з преси в Україні про тамтешню дійсність. Не йдеться про те, щоб сторінки газет заповнювати вістками про пошесть хабарництва, про зміст злочинства, релігійні конфлікти, про зріст проституції. Ідеться про те, що преса не веде кампанії проти цих лих. Знаємо, 72-річне панування комунізму — близько три ґенерації — мусило залишити глибокі близни на психіці людей. Але хто, як не преса, повинна паки і паки пригадувати, що нема вже партії, яка вирішувала економічні п'ятирічки і думала за всіх невольничих громадян, яким забороняли думати, бо можна було судити „за скрытую враждєнность совєтской власті". Хто, як не преса повинна пригадувати, що на шляху від контрольованої державою економічної системи до системи вільного ринку кожний і кожна мусять працювати, проявляти ініціятиву, не оглядатися на допомогу від держави чи від хабара, а будувати собі й родині життя виключно на власних силах — на базі чесної праці.

Сергій Козак привіз з собою спеціяльне число „Літературної України". Цілісінька перша сторінка заповнена однією статтею. Очевидно, сама назва того часопису свідчить, що він присвячений у першу чергу літературі. У добі комунізму й партійної цензури „Літературна Україна" проявиляла подиву гідну відвагу і своєю українською патріотичною настановою стала предтечею повені часописів у Визволеній Україні. Але там теж переважає література, ескізи, вірші, а то й довжелезні міркування на тему „Як Марусі на ім'я". „За Вільну Україну" у Львові ще найпристойніший щоденник тематикою і технікою.

Один дискутант на згаданому вечорі в НТШ у Ню Йорку поставив доповідачеві запит, чи в колах українських журналістів в Україні нема мови про потребу мати щоденник типу „Ню Йорк Таймсу", без якого не може обійтись ніякий інтеліґент в Америці. Запит не був передуманий. Преса в Україні ставить щойно перші самостійні кроки, подібно як першими кроками ступає творення державного апарату й оздоровлення економіки України. Логічно, можна закинути авторові цих рядків, що він своїми критичними заввагами сам собі перечить, бо коли преса в Україні ще у віці немовляти, то не можна ставити до неї великі вимоги.

Проте — історія міжнародної та історія української преси виявляє, що саме преса була промотором нових ідей, — ніде преса не тягнулася за ідеями і подіями, тільки була в їхньому аванґарді. Найбільш заслужилися ті часописи, які мали відвагу проповідувати й непопулярні ідеї та мали відвагу таврувати нездорові прояви у рідному краю. Де й коли був виступ якоїсь газети чи журналу в Україні проти виростання, як грибів по дощі щораз нових політичних партій? Котрий часопис мав відвагу виступити проти надмірних персональних амбіцій декого з тамтешніх діячів і проти максималізму, який штов-

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про материнське тепло — Матерям

*У однієї, дуже близької мені, матері двох дітей найшла я цього тижня прикріплений до дверей холодільні напис із якогось американського журналу такого змісту: „*Mothers need mothering too".
Як воно і не дивно, але ці двері холодільні є місцем, де часто можна найти різні інформації, що торкаються сімейного життя, як не безпосередньо, тоді посередньо.

І тому цей напис напередодні Дня Матері спонукав до застанови і дав багато до думання. Перекласти його на українську мову правильно ніяк не вдається і що найкраще ми спільно в редакції видумали то це, що „матері потребують материнського тепла також" — хоча це не зовсім віддає цього, що виписане англійською мовою.

А все ж як добре можна відчути, що за цим твердженням криється та скільки в ньому правди. Немає хіба на світі багато людей, які не потребували б тепла і любови, хоча б навіть вони цієї потреби не показували або з таких почуттів кепкували. А вже напевно потребують їх таки самі матері, які так щедро обдаровують своїх дітей, часом навіть надто щедро, не дістаючи в заміну навіть мінімальної частини того, що вони вклали.

Особливо завважується це тепер у нашому незвичайно інтенсивному та сповненого подій часі, коли материнські обов'язки збільшилися вдвічі із потребою професійної і заробіткової праці тисячів чи мільйонів жінок у цілому світі. Сьогодні тип давньої матері, що спокійно перебуває у домашньому затишку, опікуючись родиною, майже не існує. Зате перед нами стоять нові покоління матерів, що гарячково стараються погодити якнайкраще професійну чи заробіткову працю із — домашньою та із якнайменшим надщербленням материнства. Ми бачимо їх щоденно, завжди у поспіху, завжди перевтомлених, невиспаних, але таки з неменшим теплом і любов'ю до своїх дітей як колись.

Ми обсервуємо їх через цілий рік, як вони з повною посвятою стараються виконати все, що до них належить, задихаючись від навалу праці і від постійної перевтоми. А коли йдеться про нам близьких українських матерів, то у них ще більше праці та обов'язків, як у інших. Особливо в цих, що тут у діяспорі стараються затримати українську родину, та й там на батьківщині, коли вони намагаються дати своїм дітям не лише материнське тепло, але і фізичне, віддаючи свої останні сили, щоб родина не відчула ні голоду ні холоду.

Українська мати в діяспорі тепер постійно в русі, в поспіху, в роздвоєнні, що важливіше, українська мати в Україні постійно також у русі, в поспіху, в боротьбі за щоденні засоби до життя. Обі вони однаково втомлені, надто молодо начебто пригашені, надто неспокійні психічно.

І тому нам здається, що це американське ствердження, яке ми прочитали на дверях холодільні для нікого не є так відповідне як саме для українських матерів.

Це вони потребують у День Матері не лише побажань, квітів чи поспішно закуплених дарунків, а багато, багато материнського тепла особливо від усіх нас, що пережили вже ці найважчі роки материнства, але ніколи не переставали навіть із віддалі бути матерями. Покажімо їм, в цей день наш подив і признання за те все, що вони стараються якнайкраще виконати, а передусім обгорнім їх любов'ю і теплом, що їх вони так дуже потребують.

О-КА

Віра Крива

Прости (Мамі)

Я не складала тобі віршів за життя,
Яка колись була я неправа.
Як і не знала я скільки тієї муки
Зазнала Ти. І тільки дні розлуки
Злучили близько так з тобою
Одною, рідною, святою.
Прийми мою любов і ласку, —
Я так спізнилась...
Наче в казку вертаюся у дні,
Коли була ти ще жива,
Прости, так повело життя.

Україна.

Василь Дідюк

ДОРОГАМИ РІДНОЇ УКРАЇНИ

V.

Після сніданку 30-го вересня, виїжджаємо автобусами до Києва — столиці України. Краєвиди України чудові, простори — рівнина, колгоспні лани, а дороги обсаджені деревами виглядають як паркові алеї. Минаємо села і міста, вони тут дещо відмінні, як у Західній Україні, а все одно гарні. На відпочинок і обід затримуємося у Вінниці. Місто чисте й чепурне. Через радіо довідуємося, що Міська рада дискутує над знесенням пам'ятника Ленінові. Відчувається, що комуністи ще не перевелись...Врешті погодились на тому, щоб пам'ятник забрати з центральної площі і примістити в місці визначних осіб, але перед тим провести референдум. Згодом вибираємось у дальшу дорогу. 1-го жовтня під вечір в'їжджаємо до Києва. „О Києве мій прекрасний", щось відзивається в душі і б'ється радісно серце. Зупиняємося біля готелю „Спорт", що побудований біля великого міського стадіону, де того вечора розігравався матч копаного м'яча між українською дружиною „Динамо" і Фінляндією. Виграло „Динамо" 3:0. Це вперше змагання проходили під українськими національними прапорами з участю понад 30,000 учасників, які ентузіястично вітали добру гру і перемогу „динамівців". Готель „Спорт" — відносно новий та ненайгірший. Другого дня — тура по місті. Парлямент України, на щоглі якого два прапори — комуністичний, червоно-синій на передній фасаді будинку і блакитно-жовтий на копулі (та це ще було до референдуму, у 1991 році). В тому дні наради Парляменту не відбувалися. Звідтіля ми поїхали на Старе місто, до Св. Софії, пам'ятника Б. Хмельницькому, Золотих воріт, Андріївської церкви, пам'ятника св. Володимирові, на Дніпро, пам'ятник „Возз'єднання" та до Києво-Печерської Лаври.

Там, правда, монахи довго вагаються і викручуються, щоб не впускати відвідувачів, бо ніби проходить ремонт. Але кажуть, що вони прямо питають, — і якщо ви католики, то вони вас не впускають, бо це храм православний! Далі відвідали Музей українського образотворчого мистецтва та інші. Пам'ятник Леніна не змогли відвідати, бо він тоді проходив важливу „операцію" і по кускові треба його підтинати і викидати, бо стояв на місці підземної станції, яку Ленін цілою своєю силою, „вмираючи" міг би зруйнувати. Ми тільки здалека побачили, як „лікарі" на високих риштуваннях виконували „почесне" завдання. Того дня відбулася ще пресова конференція, на якій приходилось мені і представникам груп з Бразилії і Арґентини говорити про наші країни. Це було в редакції „Літературної України" з участю республіканського радіо і телевізії, яку з моїм виступом опісля передавали в етері.

На Хрещатику припадково зустрів я свого сусіда ред. В. Марка. Останні дні нашого перебування в Києві — це поїздка до Канева з поклоном Тарасові Шевченкові. До Канева їхали ми правою стороною, а звідти — лівою над берегами нашого Дніпра Славути. Десь біля 1-ої год. по пол. наша велика група, а поза нею і чисельні туристичні групи прямували, дехто автобусом пішком переступив 400 сходів під гору, щоб віддати поклін й пошану Великому Тарасові, в стіп його покласти квіти і запевнити „Що будеш батьку панувати, поки живуть люди"!... Перед пам'ятником із словом виступали представники нашої групи: я з Канади, М. Чайковський — Бразилія і В. Котульський — Арґентини. Опісля ми оглянули Музей Т. Шевченка, який належно упорядкований. Звичайно і тут видно руку „старшого брата", бо без „общепонятного" не обходиться. Оглянувши музей наша група обідала в ресторані, що є під горою пам'ятника і опісля повернулася до Києва. Враження незабутні.

4-го жовтня, уже перед виїздом з Києва — вільний день для членів нашої групи, який вони використовують по своєму вподобанню. Відвідую Пресове Бюро УНС, „Свободи" і Українського тижневика", яким кермувала тоді молода енерґійна Христина Лапичак. Увечері того дня я відвідав Київський державний академічний український драматичний театр ім. Івана Франка та побував на виставі „Жанна Д'Арк" українською мовою. Театр — чудовий, всі заслужені артисти, декорації, освітлення, гра — знамениті. Великий театр по береги заповнений. На перерві в касі і де тільки не повернешся — все на „общепонятном". Слухаєш, дивишся і болить душа. Це ж столиця України! Вистава йде по-українськи!. І подумайте лиш, коли кінчиться вистава, керівник театру виходить перед акторів і гарною українською мовою дякує їм за чудове виконання такими словами: „Ви виконали ваше завдання якнайкраще. Народ, який має такі театри, буде жити, а зокрема тепер у самостійній державі" І стається щось для мене нечуване, ціла заля підноситься, безперестанні оплески, оклики слава Україні! Сліз не стримаєш...

З такими враженнями я і наша група у вечірніх годинах того ж дня поїздом виїхали до Львова. Спальні вагони, чотирьох в купе, тісно і невигода, у вагонах також до вух долітає нам російська мова, але я вже про це не думаю, бо певний, що у багатьох, навіть із цією мовою б'ється українське серце!... Ранок, 5-го жовтня. В'їжджаємо на

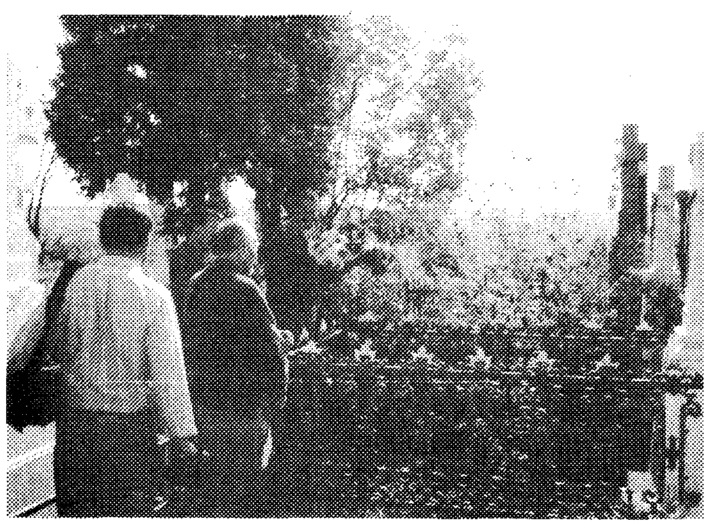
(Закінчення на стор. 3)

Дорогами рідної України

(Закінчення зі стор. 2)



Під час відкриття і посвячення пам'ятника Т. Шевченкові у Дрогобичі.



Молитва і покладення квітів на могилах рідних — батька, матері, брата. В. Дідюк з синами.

Львівський Головний двірець. Він, незмінний, тільки дещо „постарілий". Ще на деякий час до вечірніх годин ми залишаємось у Львові в готелі „Карпати".

Поснідавши, ще розглядаємось по Львові. Я іду на відкриття Українського Етнографічного Музею, де зустрічаюсь з Юрієм Шухевичем, проф. П. Арсеничом. Р. Панкевичем — головою Львівського Осередку Руху, та кореспондентом „Літературної України" М. Мірошниченком. Кінчаються наші відвідини України, ми знову через Варшаву і Мадрид в дорозі додому, до Торонто. Йдемо додому начебто... Однак, все-таки сумно і якось дивно і незрозуміло...

Що ж можна сказати всім, що часто запитують, які були в мене враження з поїздки по Україні. Вони — великі, незбагненні! Одне певне, що коли ви приїжджаєте на рідну землю, до рідного села, міста, родини ближчої чи дальшої приблизно за півстоліття, приїжджаєте до тих, до яких ви до них, а вони до вас боялися ще так недавно листа написати — а тепер з ними зустрічаєтеся, говорите, ходите, відвідуєте, то не враженням, а чудом треба називати. Україна, хоч знищена і матеріяльно й духовно — прекрасна. Київ чудове місто. Люди чудові, але тавро жахливого московсько-большевицького поневолення ще якийсь час тяжітиме у їхній душі. Переповісти про все, що там є, що діється і як проходить — не легко. Щоб все це пізнати треба там бути, побачити, почути і самому оцінити... Я певний, що будуть такі читачі, що перечитавши мої подорожні спостереження, подумають: „Та що він там говорить, та ж там біда, крамниці порожні, їсти нема чого"... Але воно в дійсності не зовсім так — крамниці порожні, але люди непогано відживляються, особливо в Західній Україні, діє приватна ініціятива, господарська система, щось, як „мінікапіталізм".

Дуже дораджую їхати в Україну, зокрема забираючи з собою молодь. Їй треба виясненнями і розмовою показати справжню Україну, яка живе, бореться і ступає твердо та рішучо по шляху воскреслої України.

Округа підсумовує працю

Річний з'їзд відділів СУА Округи Філядельфія відбувся 5-го квітня в Освітньо-Культурному Центрі в Філядельфії. На з'їзді були присутні почесна голова СУА Лідія Бурачинська, заступниця голови СУА для організаційних справ Оля Гнатейко, виховна референтка Головної управи СУА Оля Тритяк та 38 делеґаток з 16-ти відділів Округи.

Округа Філядельфія охоплює відділи у Філядельфії, Трентоні, Честері, Блтиморі, Вільмінґтоні і Бетлегемі, в яких згуртовано 340 членок.

Голова Округи Марія Одежинська, відкриваючи з'їзд, згадала померлих в минулому році членок Округи, яких присутні вшанували однохвилинною мовчанкою. Ведення з'їзду передала Вірі Кліш — голові президії.

Звіти членок Окружної Управи, референток і голів Відділів віддзеркалювали велику і різноманітну працю Округи в багатьох ділянках — культурно-освітній, суспільної опіки, стипендій, виховній, зв'язків й інших. Доповіді на різноманітні теми, відвідини музеїв, участь у фестивалях, висилка пачок з одягом і харчами до Південної Америки, Польщі і в Україну, збірка на Фонд дітей Чорнобиля, допомога старшим і немічним в своїх громадах, грошова допомога у формі стипендій студентам в Південній Америці, писання листів в обороні української справи — це лише частина муравлиної праці членок Округи.

Представниця Головної Управи Оля Гнатейко привітала з'їзд від голови СУА Марії Савчак і побажала успіхів. Вона звернула увагу на великі заслуги організованого жіноцтва і закликала звернути особливу увагу на приєднання нових членок, бо членство — це основа організації. Старші віком і організаційним досвідом членки відходять, треба цей досвід передати молодшим, щоб була тяглість в житті організації.

Ольга Тритяк, виховна референтка Головної Управи СУА, розказала про новий проєкт своєї референтури — збірку книжок дитячої літератури, друкованої поза межами України протягом останніх 50 років. Ця збірка під назвою „Дитяча література діяспори" буде виставлена у Львові від 18-го вересня до 16-го жовтня ц.р., а від 22-го жовтня до 16-го листопада — в Києві, де і залишиться в музеї літератури. З цим проєктом пов'язані кошти, на придбання яких заплянована виграшу. О. Тритяк звернулася з проханням до присутних голів відділів розпродати передані квитки, щоб цей проєкт увінчався успіхом.

Кульмінаційною точкою річного з'їзду був вибір нової управи, яку цього року очолила Оксана Фаріон.

Річний з'їзд — це підсумки праці членок Управи і референток, це заохота і зобов'язання на біжучий рік ще завзятіше і краще виконувати добровільно прийнятий на себе обов'язок.

Богданна Михайлів,
пресова референтка

Загальні збори кредитівки в Бостоні



Члени Управи Української Братської Федеральної Кооперативи в Бостоні.

Дня 22-го березня 1992 року відбулися річні загальні збори Української Братської федеральної кредитової кооперативи в Бостоні. Майже весь той недільний день був присвячений кооперативним зборам. Вже зранку відслужено в Українській Католицькій й Українській Православній церквах Святі Літургії в наміренні членів Кредитівки, а відтак відправлено Панахиду за вмерлих її членів.

О годині 1-ій по полудні, в залі Української Католицької Парафії Христа Царя розпочалися 17 з черги річні загальні збори котрі відкрив засновник, ініціятор і незмінний голова кредитівки д-р Іван Дідюк. Привітавши членів і гостей, він попросив о. декана Маріяна Струця провести молитву, по котрій присутні вшанували однохвилинною мовчанкою вмерлих членів.

Після відчитання порядку зборів, Іван Дідюк у своєму вступному слові нагадавши про такі історичні події 1991 року, як розпад Совєтського Союзу і знаменитий вислід першогрудневого референдуму в Україні, підкреслив, що хоч економіка ЗСА не була дуже сприятлива, кредитівка в Бостоні все ж таки осягнула значний зріст.

По відчитанні протоколу з минулорічних загальних зборів і його приняття без змін було приступлено до звітів управи дирекції: голови, секретаря, скарбника, голів позичкового комітету і контрольної комісії.

Голова д-р Іван Дідюк в своєму звіті говорив про працю, яку виконував, зокрема про поїздку на конвенцію централі українських кооператив у Вашінґтоні, про збільшення членів, переведення державної контролі, котра перейшла з дуже добрими вислідами.

На кінці він сказав, що господарити кооперативним майном у нинішний час є дуже трудним завданням. Воно вимагає великої обережности, терпеливости і витривалости, докладного ознайомлення з сучасними, законами, з економічним станом, вміння швидко орієнтуватися в господарських можливостях.

Всі члени дістали надрукований звіт, на сторінках якого знайшли повну інформацію про прибутки та видатки, що були узгіднені з контрольною комісією та федеральними урядовцями.

По звітах управи кредитівки відбулася дискусія, в котрій забирали слово члени з різними запитами, на які дирекція давала вичерпні відповіді. Треба відзначити, що наша кредитівка на протязі сімнадцяти років свого існування жертвувала багато тисяч долярів на виховні, громадські, церковні, наукові та харитативні цілі. Відомо, що кооперативи з Америки і Канади взяли на себе обов'язок допомогти в розбудові кредитових кооператив у вільній Укріні. Тому наша дирекція закликає всіх, хто ще не є членами кредитівки: ставайте в наші ряди, ваш капітал не тільки принесе користь вам, але також вільній Укріні. Закликаємо всіх тих, що почуваються українцями, але чомусь тримають свої гроші в чужих банках: ощаджуйте в нашій кредитівці, вложіть свою цеглину в розбудову України!

Після дискусії відбулися вибори трьох ротаційних членів управи, відтак були оголошенні привіти і побажання від громадських організацій й товариств.

На закінчення голова д-р Іван Дідюк подякував всім членам управи за їх жертвенну працю, всім присутнім на загальних зборах.

Збори закінчено молитвою, котру провів о. декан Маріян Струць, а далі йшла перекуска і товариська гутірка.

Д-р Іван Дідюк

Діяльність Українського Лікарського Товариства в Польщі

18-го січня ц.р. у Перемишлі відбулося засідання Управи Українського Лікарського Товариства у Польщі (УЛТП). В ньому взяли участь українські лікарі зі Щеціна, Кракова, Катовиць, Здунської Волі і Перемишля та запрошені гості. Засідання відбулося в українській школі, а господарями були д-р медицини Юрій Стабішевський, директор школи мґр Юліян Бак та вчителі.

На засіданні обговорювалось питання проведення у місяці травні ц.р. II Конференції УЛТП з участю лікарів з України, Західньої Европи і можливо — Америки. Покликано два комітети: організаційний у Перемишлі, з д-р Юрієм Стабішевським на чолі, і науковий у Щеціні — з д-ром Іваном Душкевичем.

Щоб приблизити нашим читачам суть Конференції УЛТП, яка відбудеться у Перешимлі вперше, постараємось дещо пояснити.

За минулих 35 років громадської активности українців у Польщі, яка започатковувалася в структурах УСКТ, а зараз в ОУП, на чоло організаційних мереж висувалися у більшости лідери з гуманітарними професіями. Самозрозуміло, що вчительська професія у простій лінії найближча до усвідомлюючих і виховних процесів, тому і їм, вчителям, надавалося першість у цій роботі. Близько вчителів стали люди з музичною освітою, необхідні у веденні культурної роботи, ті, які займалися драматургією, журналістикою, літературою, історією, економікою тощо. Менше згадувалося про юристів, а вже майже зовсім непричетними до того, що діялося на культурній ниві нашого УСКТ, були інженери й лікарі.

З часом сталося й те, що лікарі зуміли вписатися у вирій наших суспільно-громадських справ. Початок тому дали лікарі міста Щеціна, де було і є тепер досить сильне лікарське середовище українців. Ініціятором включення лікарів у течію українського життя був д-р Іван Душкевич. Він і його близькі колеги — тепер уже професори Григорій Шумилович і Іван Королівський організували Медичні семінари українських лікарів, що проживають у Польщі. Вони відбулись: I — у 1981, II — 1983, III — 1987, IV — 1989 року; усі проходили у Щеціні. Вагомі питання, які піднімалися на Медичних семінарах, прямували до того, щоб рух українських лікарів у Польщі, для ширших контактів і обміну професійним досвідом, підключити до організаційних структур лікарських товариств, які на той час уже діяли в Европі й Америці та тішилися великим доробком української медицини і українських лікарів, розкиданих по цілому світі.

Тому саме вирішено, щоб V Медичний семінар, який проходив 28-го квітня 1990 року у Щеціні, стався I Установчою конференцією, яка мала б на меті утворити лікарську організацію.

Конференція затвердила статут і вибрала управу Українського Лікарського Товариства у Польщі. 7-го січня 1991 року Воєводський суд у Щеціні доконав реєстрації УЛПТ, а невдовзі УЛТП було прийнято як дійсного члена Світової Федерації українських лікарських товариств (СФУЛТ), яка має свій центр в Чікаґо

За час лише одного року УЛТП згуртувало біля себе 120 українських лікарів, які працюють на території Польщі і стали членами Товариства. У липні 1990 року наші лікарі взяли участь у III Світовому конґресі СФЛТ, що проходив у Києві і Львові, а деякі з них читали й свої доповіді. У травні 1991 року взяли участь в Европейському конґресі в Івано-Франківську, де також читали свої доповіді. У серпні минулого року д-р І. Душкевич взяв участь в IX Конґресі ортопедів і травматологів у Харкові, де брав слово. У жовтні 1991 року проф. Г. Шумилович взяв участь в II Міжнародному симпозіюмі судинної хірургії у Львові, де виголосив доповідь і показав відеозапис. Проф. І. Королівський був у Відні на Міжнародному форумі ортопедів.

За цей короткий час встановлено дуже тісні зв'язки з лікарями в Україні, які постійно звертаються з різними питаннями, що торкаються праці, лікарських і студентських практик на території Польщі тощо.

Наші лікарі працюють над виданням медичного словника і журналу „Лікарський вісник". Вони готуються до своєї конференції у Перемишлі, а також до участи у IV Світовому конґресі СФУЛТ-у, який проходитиме у Харкові в серпні ц.р., де читатимуть три, а може й більше доповідей.

Наші лікарі по змозі допомагають нашій справі чи то медичними, чи фінансовими засобами. Нещодавно вони пожертвували 3 міл. злотих для української школи в Перемишлі.

Надіємося, що коли вони приїдуть на травневу конференцію до Княжого міста Перемишля, ми, перемишляни, приймемо їх гідно і з належною повагою, а про дальшу їхню працю поінформуємо пізніше.

Михайло Козак

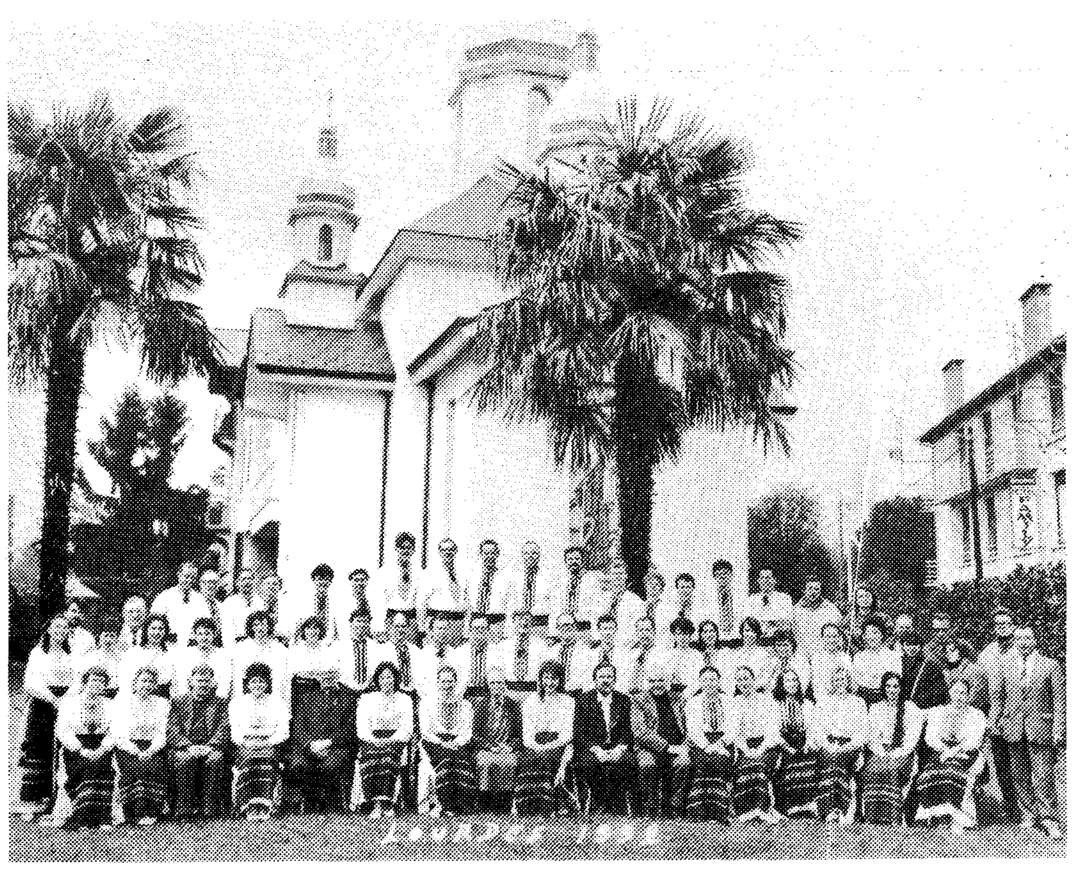
Про пресу...

(Закінчення зі стор. 2)

хає до проповідування гасел, які є водою на млин Москви?

Бідні числом, розмірами і накладом українські часописи у діяспорі, із „Свободою" на чолі, хотіли би покликуватися на часописи в Україні, як на найавторитетніше джерело інформацій та поглядів. Жаль, що не всилі робити це. Може колись народиться український „Ню Йорк Таймс", але такого чуда не бачитиме ніхто із сучасників. Покищо треба мріяти, щоб в Україні були такі щоденники, як „Нова Рада", заснована Євгеном Чикаленком із такими редакторами, як Ніковський і Єфремов, і щоб наші земляки в Україні перестали мати амбіцію, що кожне село мусить мати свій часопис. Будемо радіти, коли мерщій виросте преса в Україні з теперішних пеленок.

Гості з вільної України в чудодійному Люрді



Державна академічна капеля України „Думка" з Києва. В першому ряді третій зліва — о. Ярослав Салевич, п'ятий — о. Василь Прийма, восьма — Сестра Служебниця Ізидора, десятий — Евген Савчук, диригент хору, одинадцятий — о. Павло Когут.

Прилетіли вони у високі сніжночолі Піренеї, як тії співучі пташки із української столиці, золотоверхого Києва, як паломники і носії тисячолітньої української християнської культури.

У південно-західній Франції вже розцвітали сади, а на узгір'ях паслися кози, вівці і корови.

Спитаєте: хто ж то були, ті співучі пташки? Це Заслужена Державна академічна капеля України „Думка" зі своїм керівником Евгеном Савчуком, народним артистом України. Було їх 65 осіб, прибули аж двома своїми автобусами.

Хор „Думка" свою першу Святу Службу Божу відспівав у Люрді, в Парохіяльній Церкві Святого Серця Христового, що збудована на тім самім місці, де колись була старенька церковця, до якої вчащала убога пастушка Бернадета Субіру, героїня нинішнього чудодійного Люрду.

Була субота, 4-го квітня 1992 року. А в неділю, 5-го квітня, хор „Думка" в цій самій церкві дав концерт релігійних та народних пісень, закінчуючи свій виступ піснями „Боже Великий, Єдиний", і національним славнем „Ще не вмерла Україна !" Французи щирим серцем, рясними оплесками надгороджували наших гостей.

Та найкраще Богослуження випало на 5-го квітня у нашій українській церкві Успення Пречистої Діви Марії, яку ви, наші у Христі брати і сестри, збудували. Ми були в себе вдома, мали свободу рухів та необмежений час до гідного, величавого Богослуження. Аже із Парижа приїхав о. Ярослав Салевич, що був головним служителем при святому престолі. Ген аж із Маквілєру приїхав наш невтомний о. Павло Когут, головний організатор і приятель „Думки", та диригент Євген Савчук.

Недільне слово про чудодійний Люрд, його велике післанництво в християнському світі виголосив парох українського Люрду о. Василь Прийма, закінчуючи свою проповідь привітальним словом на адресу гостей із вільної України: „Вітаємо вас, гості дорогії, співучі соловейки, з-над берегів Дніпра й Дністра! Ви наша гордість на чужині, у стіп Пречистої Марії будьте, як квітка запашна! Вирушила грімка „Думка" з Києва-столиці, прилинула, як голубка, до чудесного закутка, Люрдської криниці. Вітаємо вас, рідні сестри і брати! Живіть міцні і здорові, як ті пороги Дніпрові, із рідної сторони, козацької спадщини! Співайте на повні груди пісень нової весни: Україна є і буде, про Вкраїну знають люди, як Державу Свободи, на весь світ, на всі часи! Пісня хай про нас говорить, на всесвітньому просторі мостить дружності мости!"

На від'їзді хор „Думка" на тлі нашого золотобанного храму в Люрді став з нашими священиками та Сестрою Ізидорою до спільної знимки. Наші парохіяни, родина Еви Будки, особливо її діти Іван та Тарас, що приїхали за 300 кілометрів аж з Карма, увесь хід урочистих церемоній зфільмували, щоб згодом також інші українці на еміграції чи в рідних землях змогли почути та побачити чудовий, незабутній виступ Київської Державної Капелі „Думка" у чудодійному Люрді.

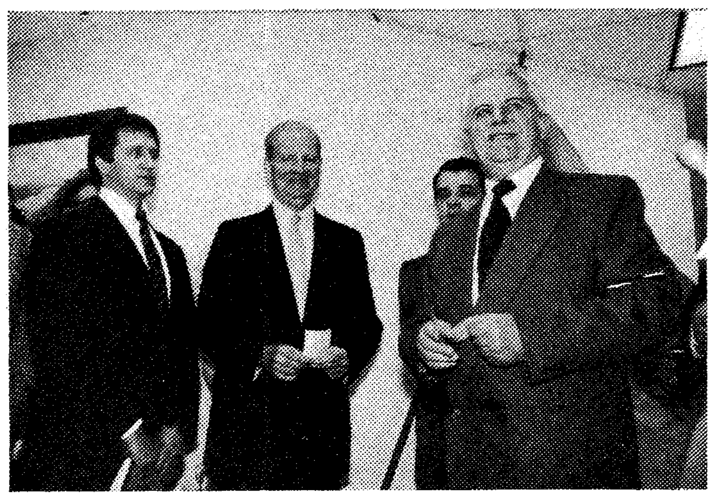
о. Николай Василь Прийма

Президента Л. Кравчука...

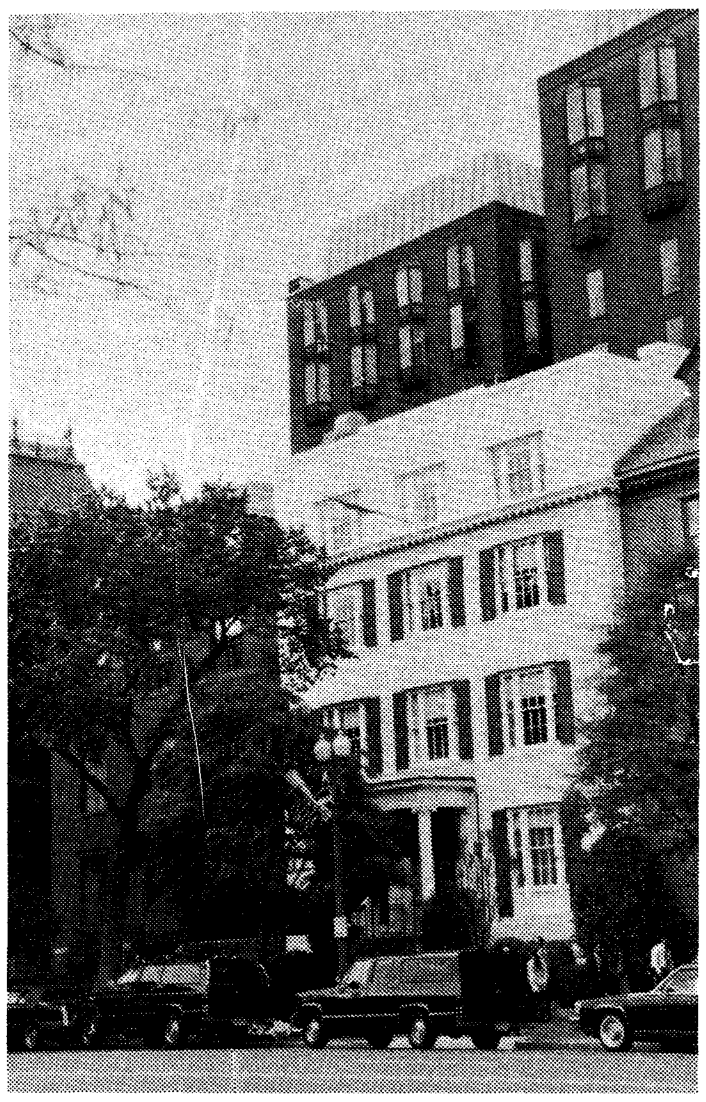
(Закінчення зі стор. 1)



Президент Л. Кравчук висідає з літака на летовищі бази Ендрюс.



Під час відкриття амбасади України у Вашінґтоні: Президент Л. Кравчук (справа), державний секретар Дж. Бейкер і перекладач Ю. Саєвич



Будівля, в якій міститься українська амбасада у Вашінґтоні.

КОМІСІЯ ЕВРОПЕЙСЬКОЇ спільноти, створена задля вреґулювання юґославської кризи, змушена визнати, що переговори щодо замирення конфлікту ні до чого не привели. Тепер сербські бойовики вже обстрілюють з гармат не тільки боснійські міста Мостар і Звонік, але й столицю республіки Сараєво. В середу, 6-го травня, було обстріляно авто спіціяльного післанця генерального секретаря ООН в Боснії і Ґерцеґовині Марракa Гулдінґа. Становище ускладнюється ще й у зв'язку з тим, що беоґрадські власті оголосили про звільнення з Юґославської народної армії, розміщеної в Боснії, всіх вояків-сербів. Спостерігачі передбачають, що демобілізовані можуть створити власну сербську армію, яка буде діяти в Боснії і Ґерцеґовині незалежно від вказівок з Беоґраду.

У ЗВ'ЯЗКУ З ЕКОНОМІЧНОЮ кризою в Ливані, найбільшою за 48 років, які країна є незалежною, зрезиґнував зі свого поста прем'єр-міністер Омар Карамі. В останні дні стихійні масові виступи в Тірі і Бейруті супроводжувалися безчинствами, сутичками з поліцією, спорудженням вуличних барикад. Курс ливанського фунта катастрофічно падає: один доляр тепер дорівнює 2,100 фунтам, в той час як до початку громадянської війни один ам. доляр дорівнював 2.5 ливанського фунта.

Зближається...

(Закінчення зі стор. 1)

хоронити традицію і пошанувати історію находить признання в цілому світі.

Саме під такими міркуваннями відбувалася наша розмова з представниками Верховної Ради, в часі їхнього перебування в редакції „Свободи".

Ми не лише зупинилися на останніх подіях, зв'язаних із економічною та політичною ситуацією в Україні, але також більше на тому, як будувати майбутнє нашої держави і як психологічно підготовити до цієї важкої праці молоді покоління українців.

Наші гості ствердили, що після першого зриву свідомости, жертвенности та піднесення, який завершився вислідом референдуму 1-го грудня 1991 року, почалися труднощі, боротьба індивідуальностей за провідні ста новища роз'єднання народу (не без участі скритих впливів) і брак кмітливої, конструктивної праці.

— „Тепер треба іти до роботи, треба знайти людей із бажанням самозречення, а не наживи. Це кінець XX сторіччя, а ми нічого не навчилися з нашої історії", — каже Л. Скорик. „Ми майже не бачимо тепер при конструктивній праці молодшого покоління, немає жертвенних людей. А хто лукаво обіцював людям скоро рай — це авантюрист".

Обоє гості покладають велику надію на село діти якого повертаються тепер масово туди де наділюють землю.

Ми питаємо у зв'язку з тим про нашу ролю в діяспорі, яка тепер, на нашу думку, уважається джерелом гроша для наших братів.

Тут і Л. Скорик, і М. Гришко стверджують, що фінансову допомогу діяспори часом використовується не туди куди треба, а при тому Л. Скорик каже, що „ми маємо, як народ, риси, притаманні жебракам, а використовування це жебрацтво!". М. Гришко уважає, що саме українці діяспори можуть тепер багато допомогти своїм інтелектуальним виробленням у різних ділянках, як і будовою підприємств. Він також завважує, що ніколи не думав, що українці діяспори поділені на таку скількість різних партій та фракцій, та що тут працює Державний Центр УНР в екзилі, який тепер з радістю хоче передати свої символічні обов'язки в Україну.

Цікаве, каже Л. Скорик, як наші земляки воліли дивитися на нас „діяспорців"' як на світло — без хиб, щойно при ближчому пізнанні побачили вони наші неґативи. Це однак не відбирає бажання конечного спілкування і переміни вартостей. Раніше ми давали нашим братам, як вияснюють гості з Укрїани, в першу чергу духову допомогу, тепер даємо практичну, яка не менше для них важна у пріод побудови нової незалежної держави.

Обоє гості, які відвідали редакцію в товаристві д-р Степана Вороха дуже гостро висловлювалися про деяких політичних провідників України, зокрема В. Чорновола, та уважали, що очолення Руху тріюмфатором не є життєздатним.

Найближче майбутнє покаже як розвинуться справи політичного життя України. Але незалежно від того, перша річниця проголошення самостійности України получена ще із переданням уповноважнень Дер жавним Центром УНР — можуть стати символічним спаянням усіх українських сил в одну нерозривну цілість.

З'ЇЗД РІДНОШКІЛЬНИКІВ ТЕРНОПОЛЯ

У „Свободі" з 25-го березня був поміщений „Заклик до колишніх рідношкільників Тернополя" і в ньому подано дату „26—27-го серпня". Повідомляємо всіх охочих взяти участь у тому з'їзді, що він відбудеться не 26—27-го, а 17—19-го серпня ц. р. Про цю зміну повідомив нас Богдан Габлевич, головний організатор зустрічі і тому вважаємо подану нову дату остаточною. На всякий випадок подаємо ще раз адреси, на які належить звертатися за ближчими інформаціями: Богдан Габлевич, Львів 14, вул. Казахська 14/2, або Joseph V. Krawczeniuk, 545 South Franklin St. Wilkes-Barre, Pa. 18702; tel.: (717) 822-9862.

І в Мурманську, і у Владивостоці звучить українська мова

Дорогі краяни! Газету „Свобода" отримуємо регулярно, за що дуже Вам вдячні. Адже завдяки Вашій газеті світ довідався про створення Українського Культурного Товариства (УКТ) в Заполяр'ї, зокрема в Мурманську. Ми вже отримали багато листів та друкованих матеріялів від братів і сестер з діяспори. Користуючись нагодою, висловлюємо усім їм щиру подяку. Надіслані матеріяли розкрили нам багато фактів з історії нашого народу, трагічних сторінок, про які ми не вчили в школі і не могли прочитати в бібліотеках, тому й не знали.



Члени Товариства Української Культури Владивостоку.



Засновники Українського Культурного Товариства в Мурманську.

Цього року представники УКТ взяли участь у Першому Конґресі Українців, що відбувся в Києві 22-23-го січня. Коли вони повернулися до Мурманська, наше УКТ було вперше представлене на Мурманському радіо. Учасники Конґресу — голова Ради УКТ Станіслав Скорбенко, а також Людмила Овчіннікова та Олександер Власюк — розповіли про Конґрес і про теми, які порушили його делеґати. Про атмосферу святковости на Конґресі, де колоритне вбрання делеґатів, ніби візитівка, засвідчувало, звідки вони прибули. Відразу ж після радіовиступу до нас зголосилося понад 30 українських родин, багато з яких повідомили, що довідалися про діяльність УКТ в Мурманську вперше. На жаль, тираж нашої газети „Українське Слово" покищо становить лише 2,000 примірників. А це, звичайно, дуже мало.

Українська громада Мурманська нещодавно відправила лист до президентів України та Росії, у якому йдеться про те, що мільйони родин українсько-російського складу з великою увагою стежать за розвитком взаємовідносин двох великих держав і сподіваються, що обидва президенти виявлять мудрість, аби на теренах України і Росії завжди був мир.

В цьому суворому краї нас гуртує любов до Матері-України, а в тяжкі хвилини маємо куточок, де можна знайти рідну душу, яка вислухає і, якщо не допоможе, то хоч поспівчуває чи щось порадить. Разом посумуємо, поспіваємо і повеселимось. Копійка до копійки складаємо пожертви у фонд нашого УКТ, щоб поширити його діяльність. Вчимо історію України самі і навчаємо своїх діток, аби не згасла пам'ять про мученицький шлях нашого народу та про тих, хто загинув, борючись за його незалежність. Так ми крок за кроком повторюємо те, що робили протягом ста років українці Канади та інших країн вільного світу. Ви для нас нині взірець. І в Мурманську навіть з'явилася група українських підприємців, яка шукає контактів з підприємцями країн Заходу з метою створення спільних підприємств у Мурманську в галузі будівельних матеріялів. Вони просять писати українською, російською, німецькою або англійською мовами на адресу нашого УКТ: RUSSIA, Murmansk, а/я 3509, Контакт.

Ще раз висловлюємо всім вам щиру подяку за увагу до маленького українського острівця, яким є наше УКТ, та до розсіяних на північних островах краян, які в умовах вічної мерзлоти так потребують людського тепла та рідного слова.

Алла Марчук, Россия, 183008, Мурманск, ул. Зои Космодемьянской, 26, кв. 88.

А ось що пише до редакції „Свободи" Василь Світальський із Владивостоку.

Шановні Друзі!

Спочатку хочу написати, що я є членом Товариства Української Культури (ТУК) Владивостоку.

Товариство наше дуже молоде, бо зареєстроване офіційно тільки 1-го січня 1991 року. Маємо ми нині дуже багато різних проблем, але найголовніше — ми хочемо зібрати бібліотеку книжок та журналів на українській мові. Справа ця є дуже тяжка, тут під час комуністичної влади не друкувалося нічого по-українськи, а ті видання, котрі видавали в той час на Україні, то не буду вам писати який то був напрямок у змісті.

З українців, котрі тут, на Далекому Сході, проживають (а тільки у нашому місті Владивостоці нараховується 11,000), майже ніхто не знає правдивої історії України. Я тут живу вже майже 40 років, але рідне моє місто на Україні — це Львів.

А тепер я хотів би вас дуже попросити, якщо це можливо, то може б знайшлося трохи місця у якомусь українському журналі чи газеті, щоб надрукувати дещо з мого листа, і тоді, може, знайдеться хтось, хто має вже прочитані якісь журнали чи книжки, і може прислати для нашого Товариства. Я вірю, що хтось відізветься та що я одержу якусь вісточку.

Хочеться написати багато про наші справи, але це буде в наступному листі. Вибачте, що пишу може не зовсім добре по-українськи, але майже 40 років прожитих тут, у Владивостоці, зруйнували мою українську граматику. Прошу писати на мою адресу: Василий Свитальский, Океанский проспект 136, кв. 63, 690002 Владивосток - 2, РОССИЯ.

Посилаю вам одну фотографію нашого Товариства. Бажаємо вам всього найкращого. Слава Україні!

З повагою,

Василь Світальський

Владивосток